
MŰHELY

Nyers írás

Rovatunkban Imrei Andrea 2012–2013-ban, saját lakásán működő irodalom-terápiás csoportjának írásaiból válogattunk. A hermeneutikai megismerés három szakaszának (subtilitas interpretandi, explicandi, applicandi) megfeleltethetően zajló terápiás folyamatban a résztvevők az első egyéni olvasat naiv megértése után csoportban magyarázták, elemezték a szöveget, jelképes jelentéseket bontottak ki belőle, majd önmagukra alkalmazták-elsajátították úgy, hogy a harmadik szakaszban újra is írták egyénileg.

Finy Petra *bemutakozom* című versének átírata

(eredeti szöveg)

kezeim, nézd meg, s ereim,
pedig fel sem vagyok boncolva,
nézd meg, milyen halkán fújok orrot,
senki sem tudja utánam csinálni,
nézd meg, hogyan futok,
oldalra csapom a lábam mindig,
és kávéscsészém zacrajzát,
az ágyam feletti kép helyét,
nézd meg k-betűm, nincsen hurka,
nézd meg a szemöldököm,
amikor felszökik az idegességtől,
és nézd meg azt a parkettát,
melyre soha nem lépek rá,
végül nézd meg, hogyan gurítok
üveggolyót sötétben.

(kihagyásos változat)

....., nézd meg,,
pedig,
nézd meg,,

senki sem tudja utánam csinálni,
nézd meg,
.....
és
.....
nézd meg, nincsen
nézd meg
amikor
és nézd meg azt a
melyre
végül nézd meg, hogyan
..... sötétben.

(átirat)

Hé, világ nézd meg, hogyan próbállak meghódítani
pedig ehhez ólomnehéz láncaimat kell szaggatni,
nézd meg, ahogy tanítok
senki sem tudja utánam csinálni,
nézd meg a fotóimat,
belső világom e különös képeit,
és az írásaimat
melyek bensőmből szakadtak ki,
nézd meg titkos szerelmemet, nincsen nekem más,
nézd meg olvasmányaim hőseit,
amikor képzeletem varázsszönyegén repülnek velem idegen világokba,
és nézd meg azt az ikerpárt
melyre úgy gondolok, hogyha későn is, de megértették velem az életet,
végül nézd meg, hogyan alszom el keskenyülő holdsugárfénynél
egyedül a sötétben.

++++++

Levél apámhoz/anyámhoz – Franz Kafka *Levél apámhoz* című művének paraf-
rázisa

Kedves apa, drága apa, aranyos apa. Apa, aki most úgy meghatottál. Hogy
szükséged van ránk. Mindig ezt hiányoltam. Hogy te mindig korábban felkel-
tél, nem lehetett gyengeségen, lustaságon kapni. Egyszer, egyetlenegyszer történt
meg az – körülbelül hat-hét évesek lehettünk, hogy hamarabb felébredtünk, mint

te. Halkan, nagyon halkan kimásztunk az ágyból, felöltöztünk, kilopóztunk, írtam egy levelet, hogy „szia Apa, felébredtünk, fogat is mostunk, mamiéknál vagyunk”, és megpróbáltam hangtalanul odacsempészni az ágyad mellé. Nem sikerült. Ahogy melléd értem, rám néztél. Mindig éberem aludtál. Csalódott voltam, mert olyan jó lett volna, ha mi vagyunk az ügyes gyerekek, akik mindent tudnak, hogy mit kell reggel csinálni.

Fura volt a viszonyunk. Egyfelől rengeteg időt szántál ránk, erdőt jártunk, megtanítottál, hogyan kell leereszkedni a hegyoldalon, hintát készítettünk egy fágra, faházat építettél a fára, ha anyu nem volt otthon, elláttál minket, te tanítottál bilizni, járni, biciklizni, cigánykerekeznit. A vezetéssel is próbálkoztál, de ebben nálam nem jártál sok sikerrel.

Aztán pont a kritikus időszakban – ami szerintem igazán próbára teszi a szülő-gyerek viszonyt –, a kamaszkorunk kezdetén (én tizenhárom, K tizenkettes, elváltatok. Értettük, miért, mi sem akartuk már úgy tovább veletek. Nem tett boldoggá senkit. Téged ez a válás nagyon-nagyon lesújtott, ma már tudom. És szerintem anyut is, ő kb. mostanában kezdi helyretenni a dolgokat, nem véletlen talán ez a hosszú idő. Nem is nagyon emlékszem azokból az évekből semmire. Illetve sokáig csak a köztünk lévő összecsapások vannak meg, mint mérföldkövek. Amikor nem beszéltünk vagy fél évig, mert tehetetlen dühödben engem hordtál le minden felelőtlen tacsónak egy incidens miatt, ahelyett, hogy anyuval rendezted volna a számlát. Nem is tudom, hogy hibáztatlak-e még érte. Talán nem. Fél-év szünet után anyu ösztönzésére meglátogattunk. Hoztál jégkrémet, kérdezted, hogy vagyunk. Mit lehet erre válaszolni? Kösz, jól.

A minta, amit kaptál, nem igazán alkalmas arra, hogy a szó klasszikus értelmében jó apa légy. Először az apád hagyott el, aztán anyád is. Téged a nagyszülők neveltek fel. Elmondásod alapján tisztességre, becsületre, munkára neveltek. Nem tudom, gyengédséget kaptál-e. Apád negyven éven keresztül nem törődött veled, a tartásdíjat küldte, amíg kellett. Azt sem tudtuk él-e, hal-e. Ez nekem is egyre furcsább. Majd a második feleséged ösztönzésére felvetted a kapcsolatot apáddal és testvéreiddel. Nem tudom, jobb-e ez így neked, vagy sem. Az a tippem, jobb.

Én már nem számítok tőled semmire. Az évek, ahogy teltek, kiölték belőlem azt, hogy apám segítségére számítsak. Ha nem lenne hol laknom, anyuhoz, K.-hez mennék először. Ha nincs pénzem, tőlük kérek először, ha költözöm, ők segítenek, ha sírok, őket hívom, ha örülök, őket hívom. Ezek a szavak, tudom, hogy fájnak, ütnek rajtad, de nem azért írom le őket, hogy fájjanak és üssenek. Ezek tények. Te szoktattál le erről. Azok alatt az évek alatt, amíg koldulni kellett minden plusz fillért – mert nagyvonalúan lemondta a házról és mindenről a mi részünkre, és így nem kellett tartásdíjat fizetned, csak hogy a falak nem fizették

a ruháinkat, ételünket, iskolába járásunkat, hogy a szórakozásunkról már ne is beszéljek. Mert bocs, azt is jól esett időnként. Azok alatt az évek alatt, amíg te külföldet jártad, és a mi anyagi helyzetünkhöz képest akkor még valóban jobban álltál – és maximum karácsonykor kaptunk egy pulcsit. Egyszer rád olvastam ezt. Körülbelül tizennyolc éves lehettem. Hogy mennyire rossz nekem, hogy bár tudod, hogy imádok olvasni, ez az egyetlen hobbim, de soha egy könyvet nem kaptam tőled. Mást is mondtam akkor, vádak. Amik mögött az volt, hogy **ÁLLJ MÁR MÖGÉM. SZÁMÍTANI SZERETNÉK RÁD. TÚL NEHÉZ NÉLKÜLED.** Te csak ültél, a kanapén, összeroskadva a szavaim alatt, és halkán mondtad, hogy „igazad van kislányom”. Hát azzal sose megy sokra senki.

Aztán, emlékszel, pár éve, amikor olyan igazán rondán bántál velem. Üvöltöztél a kocsiban, direkt meg akartál félemlíteni, ahogy egyre gyorsabban hajtottál, és utána is, durva voltál, rángattál, irányítani akartál. Most ennek nem mennék el a gyökeréig, tudom, hogy nem elsősorban én voltam a célpont, mégis én voltam ott. Egy felnőtt nő, akit egy felnőtt férfi inzultált. Tudod, ez családon belüli erőszak, még ha nem is ütöttél meg. El akartam rohanni, de a kulcsaimat otthagytam. Visszamentem, vettem egy nagy levegőt – mert tudtam, ha nem teszem, ugyanaz lesz, mint évekkel azelőtt. Egyikünk sem fogja keresni a másikat. És most már az is benne volt a pakliban, hogy akár évekig. Vagy soha.

Visszamentem és feltettem a kérdést: olyan rossz lányod vagyok én neked, akivel így kell bánni és beszélni? Mit mondhattál volna. Mindketten tudjuk/tudtuk, hogy nem.

Látod, apa, milyen fájdalmas mérföldkövek ezek? És – sajnos – ezek most is erősebbek bennem, mint a sok-sok pozitív dolog. Viszont annyira nem erősek, hogy gyűlöljelek, félek tőled, vagy megvesselek, ez, remélem, megnyugtat.

Nagyon meglepett ez a múltkori telefonod. Kérted tőlem, hogy beszéljünk legalább kéthetente, mert magányos vagy, egyedül vagy, és rossz minden. Jó, akkor beszélünk, hiszen gondolok én rád sokszor, csak éppen a te hozzáállásod nevelt le minket arról, hogy gyakrabban keressünk, mint ahogy hazajársz.

Nem tudom, apa, mire jó ez az egész. Nem nekem kellene itt eldönteni dolgokat, hiszen én döntöttem, nem is olyan régen. Úgy döntöttem, hogy elfogadom, hogy így tudsz az apám lenni. Nem háborgok több beszélgetésért, több szeretetért – az anyagiak rég nem téma, felnőttem. És amikor én (és talán mondhatom, hogy mi) ezt elfogadtuk, nos, most te kérsz többet. Én ennek örülök, csak egyelőre óvatos vagyok, és kivárok kicsit. Meddig tart a fellángolás, mert volt már ilyen. Neked kellene talán eldönteni, hogy milyen apa szeretnél lenni, és hogyan akarsz minket szeretni.

Jelenleg úgy gondolom, képtelen vagy a döntés meghozatalára. Lehet, hogy életed végéig képtelen leszel. Nem baj, apa, több is veszett Mohácsnál, de tényleg. Szeretsz, és mi szeretünk, a többi meg csak kialakul.

Lányod

+++++++

(Ugyanaz a feladat, mint az előző)

Levél anyámnak

Nagyon kevés maradt meg belőled, s én most három képet tettem magam elé rólad, hogy némiképp az emlékezetembe idézzek. Szükségem is van ezekre a képekre, mert nagyon elhalványodtál bennem, és be kell vallanom neked, hogy dolgoztam is rajta keményen, hogy mindenestől elfelejtselek. Szinte semmi szép emlékem nincs rólad, csak a lélektelen hétköznapiak, az összecsapott, rideg karácsonyok, az elfelejtett születésnapjaim. Pedig hogy reménykedtem mindig előtte! Hogy fájtak akkor ezek a karácsonyok, az elfelejtett születésnapok! Össze voltunk zárva mi ketten, így, hogy apu mindig eltűnt az életünkből. Ötéves lehettem talán, mikor az unatkozó, örökké nálunk lebzselő szomszédasszony, azt gondolván, hogy elmélyülten bíbelődöm a babámmal, és nem figyelek rátok, megkérdezte tőled: „*Ha Pista és közte kellene választanod, kit választanál?*”, és rám bökött. Bár a kérdést akkor nem értettem, a gondolkodás nélkül rávágott válaszod belém égett örökre: „*Hát Pistát!*” Hát persze, hogy a férjedet, Pistát választanád, és nem engem. De mondana ilyet egy igazi anya?

Az első képen nagyon fiatal vagy, egy hatalmas textilcsévéző gép előtt állsz, munkásruhában, soványan. Nagyon szegény családból jöttél, az anyád egy rettenetes balesetben meghalt, a szappangyárban belezuhant a forró masszába, és nyomban szörnyethalt. Az apád ismeretlen volt számodra, anyád családi nevét viselted, hivatalos helyeken bizonygatnom kellett, hogy nem tévedek, anyám neve azonos az anyjéval. A nagynénéd vett magához, egy goromba, faragatlan asszony, aki később rám is sokat vigyázott, s akit soha nem szerettem. A képen fiatal vagy, de talán már túl azon a számodra végzetes, amatőr módon végrehajtott műtéten, ami miatt aztán többé nem lehetett gyereked. Soha nem beszéltél nekem erről, és haláloed után, unszolásomra a rokonoktól tudtam csak meg, hogy terhes letél, még a háború alatt, de a rettenetes szegénység miatt nem tudtátok megtartani a gyereketeket. Hogy összeszorult a szívem, mikor ezt a történetet meghallottam! Emlékszem gyerekkoromból, mennyire szerettél volna egy *másik* gyereket, már egész nagy voltam, de még mindig jártad beutalókkal al gyógyfürdőket, ahol „*női bajokat kezelnek*”, ahogy apu magyarázta szűkszavúan. Női bajok, igen, mindig a női bajok rontják el az életet! Az a hatalmas textiltgép aztán ráfagyott a sorsodra,

később sem lett könnyebb az életed, nehéz fizikai munkákat végeztél, koszos, zajos gyárakban, bunkó, hozzád hasonlóan nehéz sorsú asszonyok között. Mindig kimerült és fáradt voltál a napi robottól, a reménytelen élettől, hogy apám folyton eltűnik az életünkből, és te kénytelen vagy velem lenni. Csak velem. De én nem voltam elég jó neked. Boldogtalan voltál velem, egy hatalmas úr tátongott az életedben, és én ezt nem tudtam betölteni.

A második képedet nagyon szeretem. Itt már jóval testesebb vagy, olyan, „jó húsban” lévő, ahogy apu mondta rólad, olyan amilyennek én mindig is ismertelek. Egy kőpadkán ültök apuval, harminc év körüliek lehettek, de én még nem vagyok részese az életeteknek, egy intézetben dekkolok, várva, hogy elvigyen végre valaki. A képen kicsit elfordultok egymástól, mint ahogy az életben is, te elmerengsz valami távolin, apu vidáman a kamerába nevet. Istenem, milyen fiatalok is voltatok! Ezt a kis képet annyira szeretem, hogy amikor évente egyszer leutazom Gyöngyösre, halottak napján, virágot vinni a sírokra, mindig viszem magammal, és amikor kigyomláltam és elrendeztem a virágokat, ráteszem a sírokra, elszívok egy cigit, és beszámolok nektek az életemről, miben vergődöm éppen. Illetve apunak számolok be, őt szólítom meg. Téged szinte soha. Még ennyi év után sem. Egyszer hazafelé menet elejtettem a képet, és eltört az üvege, pont középen elváltaszta benneteket. Látod, még halálotok után is csak szétválasztani tudtalak benneteket! Vajon aput tudtad szeretni, vagy csak kitarítottál mellette élete végéig?

A harmadik képen nagyon öreg vagy már, hetven körüli özvegyasszony, vidéken élsz egyedül, magányosan. Állsz a házunk előtt, körülötted megszámlálhatatlan kutya és macska, akiket te etetsz. A „kutyás néni”, ahogy az üdülőtelepen hívnak, szánakozással a hangjukban. Az állataidat szeretted a legjobban, ha neked kevesebb jutott is, a nyugdíjadból mindig kiszorítottad nekik a kaját. A halálod után a kedvenced, a kis fekete kutyád napokig csak vonyított, és keservesen keresett-kutatott.

Nézem ezeket a képeket, de nem segítenek. Nem tudom megfejteni belőlük, hogy mit jelentettél nekem. Tudom, hogy nagyon nehéz életed volt. Éreztem, hogy szeretetre sóvárogsz, tőlem is, csak nem tudod kifejezni az érzéseidet. Mindig is büszke voltál, hogy kinyilvánítsd. Talán tudtad a lelked mélyén, hogy amit te nyújtottál nekem az életben anyaként, azután sokat nem várhatsz el. De segíttél, ahogy tudtam. Mikortól megözvegyültél, minden hónapban kiegészítettem a nyugdíjadat, pedig nagyon hiányzott a pénz, amit elküldtem neked, de tudtam, hogy ezzel tartozom. Csak szeretni nem tudtalak. Utolsó éveidben azért próbálkoztál, szeretted volna, ha többet látogatlak. Ma is emlékszem az egyik ilyen suta leveledre: „Megéret a megy, gyereleszedni. Anyu.” Így, tele helyesírási hibával. De ha el is mentem, nem tudtunk egymásnak mit mondani. És ez nem csak a köztünk lévő kulturális szakadék miatt volt! Az évtizedekkel ezelőtt ki nem mondott szavakat nem lehetett már pótolni. Nem lehetett pótolni az érzelmi elhanyagolást, azt, hogy soha nem biztattál, nem támogattál, és nem dicsértél. Egyszerűen csak

közönyös voltál velem, de elmartál mellőlem mindenkit, akinek fontos lehettem volna. Nem tudom, ezt még a halálod előtt megértetted-e?

A képeket nézegetve egy kérdés motoszkál bennem, és nem hagy nyugodni. Vajon a *saját* gyerekedet tudtad volna szeretni?

++++++

Peter Handke *mikor a gyermek gyermek volt* című versének átirata

(eredeti szöveg)

mikor a gyermek gyermek volt
karját lóbálva ment.
patak helyett bögő nagy folyót akart,
s e tócsa helyett a tengert.

mikor a gyermek gyermek volt
nem tudta, hogy ő gyermek.
mindennek lelke volt még,
s egy volt minden lélek.

mikor a gyermek gyermek volt
semmiről nem volt véleménye.
nem volt megrögzött szokása,
elszaladgált a helyéről, törökülésben ült,
forgója volt a feje búbján,
és nem grimaszolt ha fényképezték.

mikor a gyermek gyermek volt,
ilyeneket kérdezett folyton:
miért vagyok én én s miért nem te?
miért vagyok én itt, és miért nem ott?
hogyan kezdődött az idő,
s hol ér véget a tér?
életünk ezen a földön nem csupán egy álom?
mindaz, amit látok hallok és szagolok – nem
csak egy világ előtti világ csalóka képe?
tényleg létezik a gonosz, és emberek,
akikben benn lakik a gonosz?
hogyan lehet az, hogy én, aki én vagyok,

mielőtt lettem nem voltam.
és hogy egyszer én, aki én vagyok
nem leszek már az aki vagyok.

mikor a gyermek gyermek volt,
alig ment le a torkán a spenót,
a borsó, a tejberizs,
most megeszi mindegyiket,
és nem csak akkor, ha muszáj.

mikor a gyermek gyermek volt,
egyszer idegen ágyban ébredt,
most meg újra és újra.
sok ember túnt neki szépnek,
most meg csak szerencsés esetben.
látta maga előtt, milyen a paradicsom,
most meg csak sejteni képes.
nem tudta elképzelni a semmit,
most meg undorodik tőle.
mikor a gyermek gyermek volt,
magával ragadta a játék,
most belefeledkezni csak a munkába tud.

mikor a gyermek gyermek volt,
elég volt neki, ha almát és kenyeret evett,
mint ahogy ma is még.

mikor a gyermek gyermek volt,
a bogyók bogyóként hulltak a kezébe,
mint ahogy ma is még.
a friss diótól érdes lett a nyelve,
mint ahogy ma is még.
minden hegycsúcson még nagyobb hegycsúcsra vágott,
s minden városban egy még nagyobb város után.
jó érzés volt, mikor a fa csúcsán cseresznyéért nyúlt,
mint ahogy ma is még.
megijedt minden idegentől,
mint ahogy ma is még.
úgy várta az első havat,
mint ahogy ma is még.

mikor a gyermek gyermek volt,

egy botot lándzsaként a falnak dobott,
s az ott rezeg ma is még.

(kihagyásos verzió)

mikor a gyermek gyermek volt
..... ment.
..... akart,
.....
mikor a gyermek gyermek volt
nem tudta, hogy
.....,
.....
mikor a gyermek gyermek volt
semmiről nem volt véleménye.
nem volt
elszaladgált
.....
és nem
mikor a gyermek gyermek volt,
ilyeneket kérdezett folyton:
miért
.....?
hogy kezdődött.....,
s hol ér véget?
életünk ezen a földön?
.....
.....?
tényleg létezik
.....?
hogyan lehet az, hogy én, aki én vagyok,
.....
..... ?
nem leszek már
mikor a gyermek gyermek volt,
alig
.....
most
és nem csak akkor, ha muszáj.
mikor a gyermek gyermek volt,
egyszer
most meg

sok ember
 most meg
 látta maga előtt, milyen
 most meg csak
 nem tudta elképzelni a
 most meg
 mikor a gyermek gyermek volt,
 magával ragadta
 most
 mikor a gyermek gyermek volt,
 elég volt neki, ha
 mint ahogy ma is még.

.....

jó érzés volt, mikor

 megijedt

 úgy várta
 mint ahogy ma is még.
 mikor a gyermek gyermek volt,
 egy
 ma is még.

(átirat)

mikor a gyermek gyermek volt
 mindig az anyja után ment.
 akár akart, akár nem akart,
 és ez úgy volt jó, ahogy volt.
 mikor a gyermek gyermek volt
 nem tudta, hogy mi a jó és mi a rossz.
 mert minden jó volt és minden rossz.

mikor a gyermek gyermek volt
 semmiről nem volt véleménye.
 nem volt, mert nem kérdezte senki, van-e véleménye.

elszaladgált jobbra-balra, körülnézett itt is, ott is,
de mindig hazatalált, mert tudta, haza kell mennie,
és nem vészett el soha-soha.
mikor a gyermek gyermek volt,
ilyeneket kérdezett folyton:
miért ad tejet a tehén?

hogyan kezdődött az élet,
s hol ér véget a tél?
életünk ezen a földön meddig tart?

tényleg létezik Isten, és ha igen a felhők fölött lakik?
hogyan lehet az, hogy én, aki én vagyok,
egyszer majd én is nagy leszek, felnőtt és öreg?
nem leszek már kicsi többé sose?
mikor a gyermek gyermek volt,
alig bírta felemelni a terheket,

most pedig mindent kibír,
és nem csak akkor, ha muszáj.
mikor a gyermek gyermek volt,
egyszer találkozott a télapóval, az igazival,
most meg tudja, hogy nincs is mikulás
sok ember közül csak egy, és nem az egyetlenegy.

most meg csodára vár, pedig ma már tudja, nincsenek csodák.
látta maga előtt, milyen a csodák birodalma,
most meg csak szürke hétköznapiak vannak.
nem tudta elképzelni a halált,
most meg egyre több kedves halottja van.
mikor a gyermek gyermek volt,
magával ragadta a játék és a mese,
most már nem tud játszani se.
mikor a gyermek gyermek volt,
elég volt neki, ha valaki táncba hívta,
mint ahogy ma is még.

jó érzés volt, mikor elbújt és megkeresték,
azt hitte sosem fogják megtalálni,
megijedt, hogy elveszik örökre.

úgy várta a holnapot,
 mint ahogy ma is még.
 mikor a gyermek gyermek volt,
 egy kerek és gömbölyű világra vágyott,
 mint a labda,
 és arra vágyik ma is még.

+++++++

József Attila *Curriculum Vitae* című írása kapcsán írt örömeletrajz vagy örömleltár

Örömleltár

Nagy örömet okoztam apámnak a születésemmel örömében ivott egyet, és gyalog ment haza éjszaka a kórházból, 10 kilométerre laktunk akkor a várostól, egy kis faluban. A sötétben a mezőn majdnem belegyalogolt egy nagy gödörbe, amibe a disznóhizlalda trágyáját gyűjtötték. Szerencsére az utolsó pillanatban észrevette, így nem fulladt bele. Félárva lehettem volna a születésem napján, hálisten nem így történt.

Öt éves voltam, amikor megszületett a húgom, nagyon vártam, előtte minden babakocsiba benéztem, anyyira vártam, hogy nekem is legyen testvérem. Ha gólyát láttam repülni az égen, hangosan kiabáltam: – Gólya, gólya, vaslapát, hozzá nekem kis babát.

Nagyon boldog voltam, amikor megszülettek a lányaim. Előttük volt egy méhen kívüli terhességem, és rettegtem tőle, hogy nem lesz saját gyerekem. Apám szemében is akkor lettem valaki, amikor gyerekeket szültem és saját családot alapítottam, és végre akadt valaki, elvett feleségül 26 évesen. Azt hitték, sosem megyek már férjhez.

A férjemmel együtt hosszú éveken keresztül jártuk a cigánytelepeket, nagyon fájdalmas, de szép munka volt. Közös munkák eredménye *Más Világ* című könyvünk, azt szoktam mondani, ez a harmadik gyerekünk. A magyar fotográfia történetében fontos, jelentős anyag, amit együtt hoztunk létre.

Sok örömet okoz, ha fotográfiáról tartok előadást fiataloknak, nem olyan régen én is példakép lettem, egy fotókiállításon szerepeltem együtt az élő klasszikusokkal.

+++++++

Pozitív önéletrajz

A legkorábbi boldog pillanat, amire emlékszem, egy nyári séta volt egy virágos réten át. A szüleim vidéken dolgoztak, én óvodás voltam, és minden hétfőgén hazajöttünk Pestre. A vasútállomásra igyekeztünk ezen a virágos réten át, szépen sütött a nap, és akkor annyira boldognak éreztem magam velük.

A másik boldog emlékem is ehhez a korszakomhoz kötődik. Apám vitt valahová biciklin, én elől ültem egy vázülésen, kellemes szellő fújt az arcunkba, lobogtatta a hajam, időnként hátranevettem az apámra. Annyira jó volt vele együtt lenni.

Mikor elkezdtem az iskolát, problémák voltak velem. Csak nehezen tanultam meg olvasni, mert talán egy kicsit szétszórt voltam, és az írásom is csúnya volt. Egyszer azonban, akaratomon kívül, sikerült szépre formálnom a betűket írásórán, amiért Nelli néni nagyon megdicsért. A dicsérete annyira mélyen hatott rám, hogy onnantól fogva mindig szépen írtam, és azóta is rendezett, olvasható az írásom.

Jó matekos voltam, így ötödik osztálytól tagja lehettem a *Kis matematikusok baráti körének*, ami komoly, országos jelentőségű dolog volt abban az időben, és én nagyon büszke voltam rá.

Középiskolás koromban nagyon magányos voltam, és egy osztálytársam rábeszélésére elkezdtem atletizálni a KSI-ben. A Népstadionban voltak az edzések, hetente többször, amit én nagyon megszerettem. Nem voltam igazán tehetséges középtávfutó, de nagyon szerettem az edzéseket, az edzőmet és a csapatot. Klassz volt futni egész délutánokon át, jól éreztem magam a pályán. Télen tornatermi erősítő edzések voltak, és azt is nagyon szerettem. Nem értem el nagy eredményeket, de egy életre fontos lett számomra a sport, és mind a mai napig rendszeresen sportolok.

Szerettem a Tanítóképző Főiskolára járni, ahol egy olyan csoportba kerültem, akikkel mind a mai napig tartjuk a barátságot, és minden évben kétszer összejövünk. De azért is szerettem, mert én nem járhattam gimnáziumba, amire vágytam, és a főiskolán sok olyan tantárgy volt, ami érdekelt, szerettem, és ezekkel be tudtam pótolni valamelyest a szakközépiskola hiányosságait.

A főiskola után egy évig tanítottam. Másodikos osztályt kaptam, és nagyon szerettem őket. Megpróbáltam eredeti stílusban, saját tananyagot is bevonva tanítani őket. Nagy kihívás volt számomra ez az egy év, és azt hiszem, jól csináltam.

Ekkortájt ismerkedtem meg az első férjemmel, akivel két hónapos ismeretség után összeházasodtunk. Nagyon boldog voltam, egyrészt mert megszabadultam otthonról, ami már nagyon terhes volt a számomra, másrészt, mert annyira szerettük egymást a férjemmel.

Felvettek az egyetemre, szociológia szakra, ami nagyon izgalmas volt a számomra. Emellett még évekig bejártam művészettörténet, irodalomtörténet és összehasonlító irodalomtörténet előadásokra és szemináriumokra. Ez utóbbiakon

úgy lehetett részt venni, hogy minden hétre el kellett olvasni a kijelölt regényt. Rengeteget olvastam ezen évek alatt, és ez azóta is megmaradt. Ha csak engedni a szabadidőm, irodalmat olvasok.

Abban az időben az ELTE Egyetemi Színpadán minden csütörtök délután filmvetítés volt. Két filmet vetítettek egymás után: négytől régi filmtörténeti filmet, hat órától pedig moderneket, leginkább a korszak újhullámos filmjeit. Uzsonnával, üdítőitalal felszerelve bevetettük magunkat a nézőtérre, és faltuk a filmeket éveken át. Ezt annyira imádtam!

Huszonhét éves koromban egy disszidens baráti pár meghívására egyhónapos, nagy európai körutazást tettünk kocsival. Ekkor voltam először nyugaton, és teljesen elkápráztam tőle: Bécs, Párizs, London, Velence stb. Ekkor éreztem először az állandó úton levés különös izgalmát.

Az egyetemen ismerkedtem meg a második férjemmel, aki a tanárom volt, és életem talán legnagyobb szerelme. Miután végeztem, 1987-ben összeházasodtunk, és néhány évig nagyon szerettük egymást. Már rég elváltunk, de ma is nagyon jó barátok vagyunk, és mély kapcsolat van közöttünk.

A férjem kétszer is amerikai ösztöndíjat kapott, és én vele mentem. Mindkét alkalommal vettünk „stand by” repülőbérletet, amit egy hónapig korlátlanul lehet használni. Így kétszer körbeutaztuk Amerikát, utána még két hónapot New Yorkban éltünk. Ezek az utazások életem legmélyrehatóbb élményei közé tartoznak. Azóta is New Yorkba vágyom.

1992-ben elkezdtem a filozófia PhD-t, ami életem egyik legnagyobb szellemi kihívása volt. Megküzdeni a nehéz filozófiai szövegekkel. A vezető tanárom szerelmes lett belém, és egy nagyon izgalmas, titkos szerelmi viszonyba keveredtem vele.

Ekkortájt írt ki a HOLMI egy kritikaíró pályázatot, amit életem első írásával megnyertem. A Merlin Színházban volt a díjátadó, tele volt a színház, Radnóti Sándor adta át a díjat, és mindenki nekem tapsolt.

2007-ben, öt évvel ezelőtt a mostohalányomnak ikrei születtek, egy kisfiú és egy kislány: Boróka és Kende. Én soha nem vágytam gyerekekre, nem akartam gyereket, és ezt nem is bántam meg. De őket nagyon megszerettem, és életem elszakíthatatlan részeivé váltak.